

Refugee Law Project

School of Law, Makerere University
A Centre for Justice and Forced Migrants

WANA INCHI LAZIMA WAFANYE KAZI #PAMOJA NA WAKIMBIZI KATIKA KULINDA MAZINGIRA

SIKU ULIMWENGUNI YA WAKIMBIZI 2019

Tangu tarehe 20 ya mwezi wa sita itangazwe siku ulimwenguni ya wakimbizi na mkutano mkuu wa umoja wa mataifa mwaka wa 2000, nambari ya wakimbizi na ya wahamiaji wa kulazimishwa imeongezeka kwa kasi(sana). Myaka 105 tangu siku ya wakimbizi na wa hamiyaji ianzishwe na papa PIUS X mwaka wa 1914, na myaka 68 tangu mkataba wa 1951 unao husika na hali ya ukimbizi iimarishwe, Uganda kwa sasa ina nambari ya wakimbizi na wale wanaona tafuta hifadhi 1,257,729 ambayo ni hidadi kumbwa kuliko zengine zote ndani ya bara la Africa inao linganishwa na nambari ya wana inchi wote wa jamuhuri ya Mauritius.

Mada ya mwaka huu. **Fanya hatuwa# pamoja na wakimbizi linda mazingira siku** isherekewao ndani ya uwanja wa shule la msingi Alaba ndani ya kambi kuu ichini la wa kimbizi la Bidibidi ipatikanayo ndani ya mkowa wa **Yumbe**.

1. Kwa kuongeza kuzingatia athari la pembejeo kubwa la wakimbizi kwenye swala la mazingira, ulimwengu hatimaye kutambua kushindwa imekuwa nguvu mpya katika kuzalisha mtiririko wa wakimbizi.
2. Ulimwengu imemaliza hapa karibu kusherekeya siku ulimwenguni ya mazingira ndani ya mada #kupiganisha uchafu wa hewa” kwa kutambuwa ukweli kwamba kufikia malengo ya maendeleo endelevu yanatishiwa na mabadiliko ya hali ya mazingira haraka na kwa vibaya.
3. Inaeleza ukweli ya kwamba asilimia 60% ya wakazi wa kimbizi wa Uganda ni watoto, kikundi ambacho kinachukuwa urahisi kwa mawazo mapya ikiwa ni pamoja na upandajiwa miti.
4. Pia hutafsiriwa na lengo wa kati ya siku ya kimataifa ya kukomesha unyanyasaji wa kijinsia ulio sherekewa siku ya jana katika mgogoro wa kuzingatia umuhimu wa njia zilizo hifaziwa za maisha

Refugee Law Project

School of Law, Makerere University
A Centre for Justice and Forced Migrants

Wakimbizi ni miongoni mwa wale watu milioni 3.8 wanaoa poteza uhai wao kila mwaka kwa ajili ya matokeo ya kufuta bidhaa za madhara kutoka vituo vya uchafu na mafuta. Hivi vifo huenda vingezuuliwa ingawa wakimbizi na jamii nyingine za umaskini walio ishi kwenye misaada ya ufumbuzi wangipata mafuta mbadala kwa ajili ya joto na kupika. Kutokana na upungufu na uharibifu wa vyanzo mbandala vya nishati ikiwa ni pamoja na umeme, asilimiya tisini (90%) ya nishati ya jumla inayotumiwa na wanainchi wa Uganda na wakimbizi hutoka kwa majani, na kwa hasili miya kubwa kutoka kwa kuni na makaa.

Njia gani nyepesi ambayo wa kimbizi na wana inchi wanayo kwa kupata joto pia na kupika? Utafuti umeonesha ya kwamba asimilia 43 ya makaa huzalishwa kwa njia ya binafsi na asimilia 41 ya wa choma makaa hufanya hivo kila siku na kwa muda wowote na kwamba kiwango cha matumizi ya makaa hawezi kutolewa kwa ustawi. Gesi huonekana kama huwezi kuchukuwa na fasi ya makaa kwani beyi ya LPG haukutokeya kupunguza kwa kiasi kikubwa mahitaji na matumizi ya makaa. Kabla ya kuhumu watumiaji wa kuni, ni muhimu kuhakikisha kwamba wakati nyumba za masikini zinachangia uharibifu na matumizi ya mafuta. asimilia 49 ya taasisi za Uganda ikiwa ni pamoja na shule na maeneo ya gereza pia hutumia kuni na makaa. (tazama uchunguzi wa Makala ya taifa ya Uganda 2015)

Kama vile wana inchi, wa kimbizi pia katika baadhi ya matukio walifanya kazi kubwa ya uzalishaji wa kibiashara ya makaa na kuni kwa kutumia vifuniko vya jadi(asili).

Hii huwa hatari mbaya kwa afya ya binadamu na inachangia kupungua kwa haraka kwa msitu wa Uganda. Hatua za kupunguza vimelea ni pamoja na teknolojia zza uzalishaji wa makaa. Wizara ya nishati na maendeleo ya madini imependekeza maboresho ya vyuma halisi kama moja ya kufikia lengo la mradi wa makaa la lakimajani. Lakini haya hayawezekani ku fikiwa kwa hatua sawa kati ya wana inchi na wa kimbizi. (Ripoti ya uchunguzi wa makaa ya kitaifa mwaka 2015).

Refugee Law Project

School of Law, Makerere University
A Centre for Justice and Forced Migrants

Kama shirika la kutetea haki za binadamu ambalo limeanzishwa kufanya kazi moja kwa moja na maelfu ya wahamiaji wa kulazimishwa ikiwa ni pamoja na wa kimbizi, wanao tafuta hifazi, wa hamiaji wa ndani na wale wanao fukuzwa ndani ya inchi, na kuzingatia mazingira ambapo wahamiaji wa hulazimishwa kuongoza maisha ya heshima bila kujali hali yao ya kisheria, tunaheshimu ujasiri wao. Tunawasilisha siku hi kwa wale wote ambo wamejitolea kufanya safari mbaya katika jitihada za usalama, pamoja na wale ambao vidole vimevuka kwa kasi wanapokuwa wakitembea inje ya inchi na kufanya safari za kimataifa katika kutafuta ulinzi kutokana na vitendo visivyo faa vya unyanyasaji, wasio heshimu haki za binadamu na wa asirika wa hatari za asili kama vile mripuko wa udongo ulio kumbwa watu wa Bududa.

Siku hii hutumikia kama kukumbusha maalum juu ya ukarimu wa wale ambao wametolea sadaka kidogo wanayo kusaidia wa kimbizi. Hasa, tunatuma shukrani zetu kwa wilaya na wakazi wa wakimbizi katika Uganda, kwani isingekuwa wao wa kimbizi na wale wanao tafuta hifazi hawange fanikiwa kupata usalama na makao ki raisi. Inasaidiwa na mipango ya maendeleo ya kitaifa na ya wilaya na ajenda ya mabadiliko ya makazi ambayo imesababisha usimamizi wa wakimbizi kwa wilaya husika, mashujaa halisi wa ki ume kama vile wa kike wanao hitajika ku pewa sifa siku ya leo ni wanachama wa wilaya za ku pokeya wakimbizi ambazo bila kusita hutoa arzi yao kwa kuhudumia wakimbizi na kuunga mkono miradi ya maendeleo yaserkali, kwa matendo, ukarimu na samani ndipo moja ya vile vitu ambavyo vinafanya sera ya Uganda kwa wakimbizi nzuri Zaidi ulimwenguni pote.

Ni wazi ya kwamba kushugulikia mabadiliko inahitaji jamii nzima kuchangia iwezekanavyo bila hata mutu moja kubaki nyuma. Wakimbizi na wana inchi wanahusika katika ulinzi wa mazingira ni muhimu lakini kwa kushirikiana na mawasiliano muhimu ya mazingira na mabadiliko ya tabia, uhamasishaji wa masuala na sera pamoja na mageuzi ya sharia.

Tunapo kumbuka siku ya wakimbizi duniani kwa mwaka wa 2019, na kama moja ya mashiriki yanayo husika katika kupanda miti kwa wilaya zifuatazo: adjumani, kiryandongo na lamwo, tunaomba sekali, mashirika ya umoja wa mataifa, shirika

Refugee Law Project

School of Law, Makerere University
A Centre for Justice and Forced Migrants

la kiraia, sekta binafsi, wasomi, ujumbe wa kidemokrasia, jamii ya wafadhili na jumla la umma kwa;

- kutambua ya kuwa kulinda mazingira ni jukumu la pamoja la wote, raia wana inchi mwenyeji, na wakimbizi ambayo wanategemea ukarimu wao.
- wasaidizi wa mazingira kwa kushirikiana kwa karibu na kufanya na uongozi wa jamii za wakimbizi katika kutafuta mbinu za kukubalika kwa kiutamaduni na endelevu za kupunguza kasi ya mabadiliko ya hali ya hewa. Kwa kuwa idadi ya miaka ilio endelea katika makazi yao imeongezeka kutoka 18 kwenda 21, wana mazingira wanao husika na uendelevu wa mipango ya mabadiliko ya hali ya hewa lazima wapate kuboresha wakimbizi katika kufikia program za muda murefu.
- ku fikiria vyanzo mbandala vya maisha hasa zile ambazo ni biza za porini kwa ajili ya wakimbizi na wenyeji kwa hila ju ya ulinzi wa mazingira. Hii inaitaji uchunguzi wote wa mahitaji lakini pia uchunguzi ya uwezo wa wakimbizi na wenyeji katika mikakati ya maisha.
- kushiriki miundo ya msingi ya jumuiya ikiwa ni pamoja na kamati za mazingira, kiongozi wa kitamaduni na Imani kwa mabadiliko ya hali ya hewa, mipango ya kuwepo kwa amani ya wakimbizi na wale wanao wapokeya.
- msaada wa wakimbizi na jamii ya wenyeji ili kuongeza vilatu ma miche ambayo wanaweza kusambaza na kupanda kwa pamoja.
- kuhimiza, kuunga mkono na kushiriki kikamilifu vizazi vijana katika majadiliano kuhusiana na makazi ya kulazimishwa na mjadala wa shule ya mfululizo wa hali ya hewa, tafiti za kubadilishana ziara.
- kukuza habari za jamii na vikao vya kukuza ufahamu kwa kuondoka kwa kulazimishwa na mabadiliko ya hali ya hewa. Wakati mengi yamefanyika, maelezo Zaidi juu ya sera, kanuni na maelezo katika lugha ya kirafiki kwa

Refugee Law Project

*School of Law, Makerere University
A Centre for Justice and Forced Migrants*

wakimbizi na jamuiya ya wana inchi hutoa msaada mkubwa wa kuwajulisha na kuhamasisha wakimbizi na wana inchi.

Maadhimisho Mema!